

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

179. An sint exempti ab onere hospitandi Patres, & fratres Clericorum,
dum vna simul habitant? Et notatur Magistratus sæculares non posse
hospitari facere milites in domibus Ecclesiasticarum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

adhibentur ad seruitia, & obsequia Monialium ad petendas pro ipsis eleemosynas, gaudeant privilegio fori?

Et an mulieres Tertiaria, vulgo dicta Bizocche, gaudeant privilegio fori, & exemptione gabellarum, & cum requisitis conditionibus possint consequi legatum relictum pro Monachatu, non obstante, quod vivant in propriis domibus? Ex part. 4. tr. 1. Ref. 31.

S. 1. Affirmatiue respondeo, & ita determinasse Sacram Cardinalium Congregationem die 26. Ianuar. anno 1606. Testatur Marta de iurist. part. 4. cent. 2. cas. 113. num. 37. Idem etiam docet Duardus in Bulla Cœn. lib. 2. can. 15. quest. 7. conclus. 3. Squillante de privileg. Cleric. cap. 7. dub. 1. num. 3. Barbosa de potestate Episcopi part. 2. alleg. 12. num. 39. Riccius part. 2. decis. 88. Grassus de effect. Cleric. effect. 1. num. 96. & alij; quos citat & sequitur Antonius de Marinis resol. quotidian. cap. 114. num. 6. qui docet num. 7. quod hi vt gaudeant privilegio fori, has conditiones debent habere. Prima, quod alicui Religioni probata eorum personam & expressam dedicationem obtulerint, & dicauerint. Secunda; quod fiat oblatio, nulla bonorum reservatione, aut eorum vsusfructus facta, ita vt in oblationis instanti omnia ad monasterium transferantur. Tertia; quod in eorum domibus, & cum vxoribus non commorentur. Quarta, quod perpetuo stent & seruiant Religioni. Quinta, quod modo debito Religionis portent habitum à secularibus euentius distinguentem. Ita ille. Obseruat etiam dictos oblatos quoad delicta ante oblationem commissa gaudent privilegio fori, si absque fraude se & sua monasterio obtulerint, quod si fraus subsit, possunt à iudice laico puniri pena pecuniaria, non autem corporali. Ita sacra Congregatio, teste Aldano in compend. Canon. resol. tit. 10. num. 5. Non desinam hic adnotare doctrinam Martin. Bonacinae in Bulla Cœn. dista. 9. 16. sect. 1. punct. 3. n. 18. asserentis illos homines, qui assumpto habitu religioso adhibentur ad seruitia & obsequia Monialium, ad petendas pro ipsis eleemosynas gaudere privilegio fori.

Notandum est etiam obiter me satis firmasse in part. 1. tract. 2. * resol. 84. mulieres tertiarias, vulgo dicta Bizocche, cum conditionibus ibi expressis gaudere privilegio fori, & exemptione gabellarum & hanc sententiam docet nouissime, me citato, Paulus Squillante de privileg. Cleric. cap. 7. dub. 1. num. 42. & Antonius de Marinis ubi supra num. 11. & Nouatius de electione fori, in editione nouissima, sect. 1. 9. 66. num. 13. qui etiam num. 16. me citato, firmat dictas tertiarias cum requisitis conditionibus, id est, si castam & cœlibem vitam agant, ex voto castitatis emisso in manus Superioris Religionis posse consequi legatum relictum pro Monachatu, non obstante quod vivant in propriis domibus.

RESOL. CLXXVII.

An Confraternitates laicorum gaudeant privilegio fori, ita vt Episcopis sint subiectae?

Et quid, si in eis opera charitatis, & pietatis & exercitia spiritualia exercent, quod idem dicendum est à fortiori de Hospitalibus?

Et an bona supra dictarum Confraternitatum possint alienari sine assensu Apostolico? Ex part. 4. tract. 1. Ref. 37.

S. 2. Negatiuam sententiam docet Aponte vol. 1. conf. 18. vbi probat confraternitates & Col-

legia, quae per laicos reguntur, dici secularia, & licet denominentur sub nomine alicuius Sancti, vel Ecclesiae, minime dicuntur religiosa, & Episcopo subiecta. Idem docet Vicius in addit. ad decis. 517. n. 40. & Gabriel in suis commun. opin. concl. 1. Tamen quando in dictis confraternitatibus exercentur opera charitatis & pietatis, & exercitia spiritualia, puta, quia sunt ibi destinata aliqua bona in alimoniam pauperum, vel infirmorum, aut in redemptionem captiuorum, pauperumque nuptias, & alia huiusmodi, existimo esse loca pia. Nec obstat quod non fuerint erecta auctoritate Episcopi, nam ex exercitio operum charitatis, & pietatis negari nequit, quin non debeant appellari pia, nec enim necesse est, quod locus sit pius sed sufficit quod in eo opera pietatis exercentur, quia hoc privilegium non datur loco, sed causae, & ideo bona supradictarum confraternitatum non possunt alienari sine assensu Apostolico: vnde hanc affirmatiuam sententiam ex multis aliis rationibus docet Nouarius tract. de elect. fori, sect. 2. 9. 56. n. 8. Riccius in praxi tom. 3. resol. 142. Peregrinus de immunit. cap. 4. num. 64. & alij penes ipsos, asserentes dictas confraternitates esse loca pia. Vnde infert Nouarius n. 13. quod vbi tales confraternitates sunt adaptatae ad pias exercendas causas, debent restitutionem in integrum, etsi auctoritate Episcoporum non sint fundata, sufficit enim vt in eis charitatis opera exercentur. Vide etiam Barbosa de potestate Episcopi, part. 3. allegat. 71. num. 38. quae omnia à fortiori procedunt in Hospitalibus, licet non fuerint erecta auctoritate Episcopi, vt firmat idem Nouarius c. 54. per totum, & alij penes ipsum.

RESOL. CLXXVIII.

An index laicus possit dirimere controuersias ortas inter Confraternitates in aliqua processione? Ex part. 3. tract. 1. Ref. 70.

S. 1. Affirmatiue respondet noster D. Carolus de Grassis de effectibus clericatus eff. 1. n. 613. vbi sic ait, quoad locum incedendi in processibus, vt si debet incedere in quarto, vel in quinto loco, in talibus namque controuersis est index Illustrissimus Senatus huius Urbis, qui summariè, & absque visione scripturarum, solet causas istas terminare, & cognita differentia statim causam terminat: quando autem est differentia an aliquis sit bene, vel male cancellatus à Societatibus, & confraternitatibus, vel sit recipiendus, vel non, vel an sit canonicè quis electus ad gubernium, & administrationem, tales, & similes controuersiae dirimuntur per Archiepiscopum, vel suum Vicarium. Ita ille.

2. Sed obseruat Barbosa de potestate Episcopi, part. 2. alleg. 78. n. 40. quod quamuis haec Caroli de Grassis sententia circa primum membrum videri possit tolerabilis, quando agitur de iudicio possessorio, tamen extra illud non est admitenda, sed potius dicendum est ad iudicem Ecclesiasticum dictas controuersias pertinere dirimere, quae essent inter dictas laicorum confraternitates circa modum procedendi, vel circa habitum, vel quid simile. Sic Barbosa.

RESOL. CLXXIX.

An sint exempti ab onere hospitandi Patres, & fratres Clericorum, dum vna simul habitant?

Et notatur Magistratus seculares non posse hospitari facere Milites in domibus Ecclesiasticarum personarum

Sup. hoc supra in Ref. 163. ex doctrina §. Nota, signanter ad medium. * Quae hic est Res. antecedens, sed pro privilegio fori tantum, & non pro exemptione gabellarum, & in alio §. eius not. 1. Sup. hoc in Ref. praetor. ta. §. vlt. & in rom. 7. tr. 1. Ref. 152. & in alio §. eius annot.

Sup. hoc supra in Ref. 173.

De Immunit. Eccles. Resol. CLXXX &c. 183

personarum, quamvis laicis locatis. Ex part. 4. tr. 1. Resol. 32.

§. 1. Clericos cogi non posse ad hospitandum, patet ex l. 1. C. de Episc. & Cler. & ibi glossa cum DD. communiter. Sed difficultas est, an hoc privilegium extendatur ad patres & fratres, & nepotes habitantes cum ipsis Clericis in indiviso: Affirmativam sententiam docet Antonius de Marinis *resol. in quodam. cap. 167. num. 4.* si Clerici sint in Sacris constituti, sed si essent Clerici minores. Paulus vero Squillante de privileg. Cleric. cap. 9. num. 4. cum nostro Molfesio in *sum. tom. 2. tract. 12. cap. 22. num. 166.* putat hoc privilegium laicos parentes Clericorum cum illis commorantes habere, tantum in ordine ad hospitandum, scilicet ne cogantur milites hospitari, ne Clericus inde sustineat incommoda; teneantur tamen contribuere in pecunia.

2. Verum Riccius *part. 3. resol. 28. n. 1.* & 2. Carolus de Grassis de effect. Cleric. effect. 3. num. 122. & alij penes ipsum docent, immunitatem hospitandi concessam Clericis extendi ad patres, & fratres, si habitant in domo communi, quia privilegium alicui concessum extenditur ad eius socios, & in specie quod socius consequatur immunitatem ab oneribus concessam suo confocio, docet glossa in l. fin. C. de muner. & Surdus late *consil. 301. num. 8.* ubi docet quod immunitas concessa Doctoribus extenditur ad eorum fratres, sed fratres, patres, &c. Clericorum cum ipsis in vna domo commorantes, etiam si solum soluerent pecuniam, ut voluit Molfesius & Squillante non gauderent in hoc casu privilegio quo gaudet Clerici parentes; ergo, &c. Deinde Doctores absolute & sine vlla distinctione asserunt, privilegium non hospitandi concessum Clericis, extendi ad eorum patres, & fratres, ergo videtur non esse restringendum tantum ad Clericos Sacris initiatos, & non ad Clericos in minoribus constitutos, neque dicendum est teneri contribuere in pecunia.

3. Notandum est etiam hinc obiter, sacram Congregationem Episc. & Regul. in vna Novariensi die 9. Junij anno 1617. declarasse, milites hospitari facere non posse magistratus seculares in domibus Ecclesiasticarum personarum, quamvis laicis locatis, cum per indirectum in bonorum Ecclesiasticorum praejudicium redundet.

RESOL. CLXXX.

An Episcopus possit cognoscere de delicto admisso a laico Officiali suo?

Et si aliquis iudex secularis vellet cognoscere delicta supradicti Officialis, an possit Episcopus illum excommunicationis nexu vincire?

Et an Carcerarii, Fiscales, Commissarii, Magistri, Notarii, licitores, &c. Episcopi, etiam si sint laici, gaudeant privilegio fori? Ex part. 3. tract. 1. Resol. 12.

§. 1. Negativam sententiam docet Paponius de iure Franc. lib. 1. tit. 4. ar. 8. ubi sic asserit, Iudex Ecclesiasticus de delicto admisso a Commentariensi suo, id est, eo qui carceribus eius praepositus est, eo quod custodiam dimiserit, seu evadere fecerit alicquem, vel quod delictum circa custodiam admiserit, non potest cognoscere, sed a iudice suo laico puniendus est. Idem iudicatum est de Procuratore officij iurisdictionis Ecclesiasticae, de quo si laicus sit, iudex Ecclesiasticus nullam habet cognitionem, etiam de re agatur, quae ad ipsum officium sui Procuratoris spectat; Episcopus enim ne laicorum officialium opera

Tom. I. X.

vatatur caere debet, neque enim in eos agendo vllam iurisdictionem admittere sibi potest. & ita iudicatum fuisse bis in Curia Parisiensi testatur Paponius.

2. Sed haec opinio refellitur ex multis rationibus, quas adducit Riccius in *praxi tom. 1. resol. 473. per totam*, ubi quaerit, an Episcopus possit magistratum auctorem laicum suae Curiae punire? & affirmativam respondet; dicendum est igitur Carcerarios, Fiscales, Commissarios, Magistros, Notarios, licitores, &c. etiam si sint laici, gaudere privilegio fori Ecclesiastici, & eorum omnia delicta Ecclesiasticum, non autem iudicem laicum cognoscere, & punire posse, & ita etiam docet Barboisa de potest. Episcop. part. 3. allegat. 107. n. 11. & sequen. cum aliis Doctoribus communiter penes ipsum. Unde si aliquis iudex secularis vellet cognoscere delicta supradictorum, possit Episcopus illi excommunicationis nexu vincire. Rationes horum omnium inuenies apud Barboisam & Riccium *ubi sup.*

RESOL. CLXXXI.

An Episcopi possint excommunicare iudices laicos, qui volunt cognoscere delicta suorum famulorum?

Et an Episcopi post Concilium Tridentinum possint tenere familiam armatam, qua quidem familia, licet laica, an gaudeat eo privilegio, sicut ipsi Clerici gaudent? Ex part. 1. tract. 2. Resol. 98. alias 97.

§. 1. Negativam sententiam docuit nonnullis Gabriel Pereira in *tract. de manregia. p. 1. c. 19. n. 13.* ubi asserit, quod, licet de iure communi competeter Episcopus privilegium pro tota familia; attamen ex iure nouo Concilij Tridentini *sess. 23. cap. 6.* contrarium tenendum esse affirmat, quia Concilium ibi statuit, privilegium clericale neminem iurare, nisi beneficium habeat, vel Ecclesia sit affixus, vel clericalem deferens habitum in ordine ad maiores ordines, in vniuersitate, vel Collegio degat.

2. Sed miror, doctissimum Virum haec cogitasse, & typis mandasse: nam Concilium loquitur de Clericis; non autem de aliis, qui ex alio capite, privilegio fori, & Ecclesiastico gaudere possunt; & idem post Concilium Tridentinum vobis sententiam, & merito, docent Doctores, quos citat, & sequitur Bellet. in *disq. cler. p. 1. tit. de favore clerico. real. §. 1. n. 13.* & seq. Idem etiam docent Riccius in *praxi. p. 1. resol. 473. n. 2.* Marius Antoninus *var. lib. 3. resol. 14. a. n. 1.* Campanili in *diuersis. var. canon. rubr. 12. c. 13. n. 88.* & nouissime Barbol. de potest. Episcop. p. 3. allegat. 107. n. 1. & seq. Madius in *tract. de sacris Ordinib. c. 14. n. 46.* Leo in *thes. fori Eccles. p. 1. cap. 11. n. 19.* Zerola in *praxi Episcop. p. 1. verb. Episcopus. n. 11.*

3. Dicendum est igitur, etiam post Concilium Tridentinum, Episcopos posse tenere familiam armatam, quae quidem familia, licet laica, gaudebit eo dem privilegio fori, sicut ipsi Clerici gaudent. Vide Narbon. in 3. part. *recopil. lib. 4. tit. 1. l. 20. glossa 22. n. 4.* Cened. in *q. can. 4. n. 26.* Gratianum *decis. Marchia 233. n. 1.* Martham *de iurisdic. p. 4. cap. 111. n. 3.* & alios communiter. Unde apparet, sententiam Pereirae pugnantem cum omnibus recentioribus, non solum Theologis, sed etiam Iurisconsultis.

RESOL. CLXXXII.

An familia laica Episcoporum gaudeat privilegio fori? Et quid de Notariis, Fiscalis, Aduariis, Scribis, &c. Curia Episcoporum in omnibus delictis etiam commisis extra Officium, an debeant gaudere privilegio fori? Ex part. 4. tract. 1. Resol. 30.

Q 2 §. 1. Affirmat

Sup. hoc signanter in §. 1. & 2. Resol. seq.

Sup. hoc lege doctrinam Resol. & aliarum eius prius not. & signanter in fine Resol. praeterita a veris. Vnde.

Pro familia armata contenta in hoc §. lege doctrinam Resol. praeterita; & seq. §. 2. a lin. 6. & Resol. 1. post seq. a principio vsque ad §. vlt. & inferius in tr. 8. ex Resol. veris. Secundo. & late in Resol. a lin. 3. &c.